

Ο ΝΕΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΧΡΟΝΙΑ Α'

ΑΘΗΝΑ, 15 τοῦ Νοέμβριου 1928

ΦΥΛΟ 2°

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ἀναίσχυνη ἰλαροτραγωδία.—Δόγια καὶ ἔργα.—Σχόλια.—Γιάνη Σιδέρη.—ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ.—Ἑλική καὶ νομικὴ θέσις τῶν δασκάλων στὴ Σοβιετικὴ Ρωσία.—Νέα βιβλία.—Οἱ δασκαλικὲς δημοσπονδίες.—Ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Δράσις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου.

Ἡ ΑΝΑΙΣΧΥΝΤΗ ΙΛΑΡΟΤΡΑΓΩΔΙΑ

Τὶς μέρες ἀφτὲς παίχτηκε ἄλλη μιὰ φορὰ μυστὰ στὸν ἀνίδεο λαὸ ἡ ἀναίσχυνη ἰλαροτραγωδία. Εἶναι ἡ τετάρτη μεγάλη παράσταση. Στὰ 1889 ὕστερα ἀπὸ κάποιες τραγικὲς ἐθνικὲς περιπέτειες ὁ Τρικούπης ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόβλημα. Ὁ Παπαμάρκου, παιδαγωγὸς γεμάτος ζωτικότητα, ἐπιθεώρησε τὰ σχολεῖα. Ζωγράφισε τὴν ἀφάνταστη κατάντια τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Νομοσχέδια ἐτοιμάστηκαν, συζητήσεις ἐγίναν. Ἐπειτα βρέθηκε, πὼς ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους δὲν ἀντέχει καὶ ὅλα ἔμειναν στὴν ἀθλιότητα τους.

Στὰ 1899 ὕστερα, ἀφοῦ οἱ Τοῦρκοι κατέβηκαν ὡς τὴ Λαμία, δόθηκε ἡ δέφετη μεγάλη παράσταση. Ὁ Θεοτόκης ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν παιδεία. Ὁ Εὐταξίας, ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ζωγράφισε μὲ χτυπητὰ χρώματα τὸ κατάντημα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Νομοσχέδια ἐτοιμάστηκαν, συζητήσεις ἐγίναν. Ὑστερα βρέθηκε, πὼς τὰ οικονομικὰ τοῦ Κράτους δὲν ἀντέχουν σὲ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση καὶ ὅλα ἔμειναν ἐκεῖ πὸς ἦταν.

Στὰ 1913, ὀργασμὸς ἐθνικῆς ἀνόρθωσης. Ὁ Βενζέλος ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν Παιδεία. Ὁ Τσιριμῶκος, ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, μὲ μιὰ πολυσέλιδη ἐκθεση τοῦ στὴ Βουλὴ ζωγράφισε τὸ κατάντημα τῆς ἑλληνικῆς Παιδείας. Νομοσχέδια ἐτοιμάστηκαν, συζητήσεις ἐγίναν. Ὑστερα βρέθηκε, πὼς ἄλλες σημαντικότερες μέριμνες πρέπει νὰ ἀπασχολήσουν τοὺς κυβερνητὲς. Καὶ ὅλα ἔμειναν στὴν πατροπαράδοτη κακομοιριά τους.

Δὲ μιλάμε γιὰ τὶς ἐνδιάμεσες μικροπαραστάσεις, Μὰ τώρα πάλι ὁ ἴδιος Κυβερνήτης ἀνάλαβε νὰ κάμει ἀγνώριστη τὴν Ἑλλάδα. Καὶ πρὶν ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς μίλησε καὶ γιὰ τὴν παιδεία. Στὸ γράμμα, πὸς ζητοῦ-

σε νὰ πείσει τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας νὰ ἀλλάξει τὸ ἐκλογικὸ σύστημα, ἔφερε γιὰ πρῶτο ἐπιχειρημα τὴ δύναμη, πὸς τοῦ χρειάζεται γιὰ νὰ ἀναδιοργανώσει ριζικὰ τὴν Παιδεία καὶ νάντικρίσει τὴν κοινωνικὴ ἀντίδραση, πὸς θὰ γεννηθεῖ, ἅμα προσπαθήσει νὰ χτυπήσει βαθεῖα τὸ κακό. Στὸ λόγο τοῦ στὴ Θεσσαλονίκη μῆκε καὶ σὲ λεπτομέρειες. Ἐφτασε νὰ μιλήσει καὶ γιὰ τὸ σχολεῖο ἐργασίας μὲ τρόπο, πὸς ἔδειχνε, πὼς δὲν καταλαβαίνει περὶ τίνος πρόκειται.

Ὑστερα ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς, ὁ κ. Γόντικας, ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, προβαίνει σὲ μακρὲς ἀνακοινώσεις, Ὅλα θὰ διορθωθοῦν.

Καὶ ἔξαφνα στὴν πρώτη κρούση γκρεμίζονται ὅλοι οἱ πύργοι τῶν ὑποσχέσεων. «Ἐὰν» καὶ «ἐφόσον» ἀντέχει ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους, «Ἐὰν» καὶ «ἐφόσον» ἔξεβρεθοῦν οἱ πόροι, «ἐὰν» καὶ «ἐφόσον», δηλαδὴ δὲ θὰ γίνῃ πάλι τίποτε. Ἡ τετάρτη παράσταση τῆς τραγικῆς ἰλαροτραγωδίας ἄρχισε. Τὸ τέλος εἶναι γνωστό.

Ὁ κ. ὑπουργὸς γιὰ νὰ σώσει τὸ «φιλότημο» καὶ τὸ δικό του καὶ τὸ κυβερνητικὸ, θὰ διατάξει τοὺς «ἀρμοδίους διεφθνητὰς» νὰ ἐτοιμάσουν τὴ «νομοθετικὴ» ἐργασία. Θάνοίξουν τὰ συρτάρια, θὰ ξεσκονιστοῦν τὰ παλὰ νομοσχέδια, θὰ φρεσκαριστοῦν καὶ θὰ ἀλατιστοῦν μὲ τὶς «νέες ἰδέες», θὰ σερβιριστοῦν μὲ μεγαλόστομες καὶ σοφὲς ἐκθέσεις στὴ βουλὴ. Ὁ κυβερνητικὸς τύπος θὰ κρούσει τὰ τύμπανα. Εὐοί, εὐάν, ἐλεεῦ!! «Ὁ Μέγας Κυβερνήτης» τηρεῖ τὶς ὑποσχέσεις του. Συζητήσεις θάνοίξουν στὴ Βουλὴ καὶ στὸν τύπο. Θὰ ψηφιστοῦν μερικὰ «προσωπικὰ» νομοσχέδια. Ἐπειτα θὰ βρεθεῖ, πὼς ἄλλα ζητήματα εἶναι πιὸ ἐπείγοντα καὶ ὅλοι θὰ καθήσουν ἐνδοξοί

και ικανοποιημένοι στις δάφνες τους. Δηλαδή ο Κυβερνήτης στον πρωθυπουργικό θώκο, ο υπουργός στον υπουργικό και οι διεφθυντές του υπουργείου στο διεφθντικό. Το υπουργείο θα διεκπεραιώνει χαρτιά, και θα ενεργεί τα προσωπικά ρουσφέτια, οι λειτουργοί της Μέσης Παιδείας θα ξερομυσούν τον υπερσυντέλικο του «έλληλυθα», οι δημοδιδάσκαλοι θα κυνηγούν τον ασύληπτο τιμάρθμο, οι μαθητές θα νυστάζουν στα θρανία αποναρκωμένοι από τη βόχα του δηλητηριασμένου αέρα, υλικού και πνευματικού, που αναπνέουν, οι πρυτάνεις θα διαμαρτύρονται κάθε χρόνο για το «κύμα της αγραματωσύνης», ο λαός θα ψηφίζει Βενιζέλο ή Βασιλιά, και η

Ελλάδα θα κατεβαίνει ένα ένα τα σκαλοπάτια του ξεπεσμού, ως που νάρθει πάλι η στιγμή να παιχτεί η αναισχυνη ήλαροτραγωδία που ονομάζεται «εκπαιδευτική αναδιοργάνωση», μπροστά στον ανίδεο λαό.

*
*

Στις γεωγραφίες συμβαίνει κιόλας ένα λάθος σημαντικό. Τοποθετούν την Ελλάδα δυτικότερα από την Τουρκία. Ψέματα. Είναι ανατολικότερα. Εκεί κατά το Αφγανιστάν. Δε θα ργγήσει να πάει ακόμη ανατολιότερα. Δουλέβουν γι' αυτό ακούραστα τα Ρούσικα Σόβιετ, ο Κεμάλ και η ελληνική αστική τάξη.

ΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ

BENIZELOS. «Αλλά θα στηρίξωμεν ακόμη αποτελεσματικότερον τὸ κοινωνικὸν καθεστὼς διὰ τῆς ἐπιβαλλομένης **ἀμέσου καὶ ριζικῆς** μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος.

...Ἀλλὰ καὶ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, τὸ ὁποῖον μορφούμενον εἰς σχολεῖον ἐργασίας, πρέπει **σοβαρῶς** νὰ μεριμνήσωμεν, ὅπως καταστῆ γενικῶς **ἐξατάξιον** μετὰ τὴν εὐχὴν ὅπως βραδύτερον γίνῃ καὶ **ἐπτατάξιον**...

(Προεκλογικὸς λόγος Θεσσαλονίκης)

ΓΟΝΤΙΚΑΣ, (Υπουργὸς τῆς Παιδείας). Ὑπάρχουν προτάσεις περὶ συστάσεως πλέον τῶν 200 σχολείων. Δὲν ὑπάρχει ἀπροθυμία ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου, ἀλλὰ λόγοι οἰκονομικοὶ

κωλύουν τὴν σύστασιν τῶν σχολείων τούτων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια, ἐφ' ὅσον ταῦτα συνδέονται μετὰ μίαν ὠρισμένην δαπάνην τὴν ὁποίαν θεωρῶ ἀπαραίτητον **καὶ ἐφ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀπεφάσισε πόθεν θὰ ἐξεύρη τὴν δαπάνην ταύτην, ἐλάχιστα νομοσχέδια θὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐὰν λοιπὸν ἐξασφαλισθοῦν τὰ μέσα ταῦτα κατὰ τὴν συζήτησιν,** βεβαίως θὰ ὑποβάλω κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ ὑπὸ τὴν κρίσιν ὑμῶν καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον ὑμῶν ριζικὴν ἀναθ ὥρησιν».

(Ἀπὸ τὰ Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς).
29)X)28

ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ **Κόμα τῶν Φιλελεύθερων** ἤρθε στὴν ἐξουσία, ἀφοῦ ἀνάλαβε μιὰ ρητὴ ὑποχρέωση ὅσους ζήτησε νὰ τὸ ψηφίσουν: νὰ ἀναδιοργανώσει καὶ κάμει πραγματικὴ τὴν παιδεία τοῦ λαοῦ. Ὁ σημερινὸς Πρωθυπουργός, ἐχτὸς ἀπὸ ἄλλες κατηγορηματικὲς δηλώσεις του, προτρέποντας τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας νὰ υπογράψῃ τὸ Ν. Δ. πού θὰ καταργοῦσε τὸ ἀναλογικὸ ἐκλογικὸ σύστημα, τοῦ δήλωσε καθαρὰ ὅτι τὸ πλειοψηφικὸ ἦταν ἀπαραίτητο γιὰ νὰ δώσει τὴν ἰσχυρὴ Κυβέρνηση, πού θὰ πραγματοποιοῦσε τὴν εκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση, πού ἔχει ἀνάγκη ὁ τόπος. Ἀπὸ τότε πέρασαν πέντε μῆνες. Τὸ ἀναλογικὸ καταργήθηκε. Ἐγίναν οἱ ἐκλογές. Καὶ ἡ 19 Ἀβγούστου ἔδωσε στὴν Κυβέρνηση τὴν καταπληκτικὴ πλειοψηφία, πού σήμερον τὴν στηρίζει. Ἔτσι ἡ συγκαλυμμένη δικτατορία τῆς θεμελιώθηκε. Τὶ ἔγινε ὅμως γιὰ τὴν παιδεία; Ὅπως φαίνεται πολλὰ καὶ

σπουδαία, πού ἂν τὰ καλοεξετάσεις δὲ βγάξουν τίποτε. Γιατὶ τί ἄλλο σημαίνει ἡ δήλωση τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας πού ἀναδημοσιέβουμε ὅτι ἐτοίμασε «σειρὰν νομοσχεδίων» πού ὅμως «δι' ἔλλειψιν χρηματικῶν πόρων» εἶναι ἀπραγματοποίητα καὶ δὲν πρόκειται νὰ τὰ υποβάλῃ στὴ Βουλὴ;

Κι ἔτσι δείχνεται πόσο εἴχαμε δίκιο, ὑποστηρίζοντας ὅτι ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη μας οὔτε θὰ γίνῃ ποτὲ τίποτα γιὰ τὴν Παιδεία καὶ ὅτι οἱ ὑποσχέσεις πού δίνει κάθε φορὰ γι' ἀφτὴν εἶναι πολιτικὴ φιλολογία καὶ ἀναισχυνη ἀπάτη τοῦ λαοῦ.

*
*

Κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ στὴν ἴδια συνεδρίαση τῆς Βουλῆς εἶχε τὴν πρωτόκουστην ἰδέαν νὰ παρσκαλέσῃ «τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας», «ὅπως δηλώσῃ σαφῶς ποῖον εἶναι τὸ πρόγραμμα του». Μὰ ὁ ἐβλογημένος ἀφτὸς ὁ ἄνθρωπος σὲ τί σφαίρες βρίσκεται καὶ δὲν ξέρει

Ο ΝΕΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

Βγαίνει κάθε 15 ημέρες

Διεφθύνεται από Συντακτική Έπιτροπή

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Χροιάτινη	Δρχ. 50
Έξάμηνη	> 25

Τιμή κάθε φύλου δρχ. 2.50

Τα μέλη του Ε. Ο. παίρνουν το φύλο δωρεάν

ΓΡΑΦΕΙΑ: Αθήνα, οδός Σταδίου 28 (Μέγ. Έφρεσίου)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ Π. Ε.

"ΝΕΑ ΖΩΗ"

τήν ικανότητα να συγκινηθούν και να καταλάβουν τη σημασία έχει ο ένας για τον άλλον.

Λογαριάζω πώς και άλλοι θα είχαν να παρατηρήσουν πιδ επιστημονικά το πράμα, αν θέλανε να δοκιμάσουν την επίδραση του θεάτρου γενικά άπάνω στις ψυχές των παιδιών και θα μπορούσαμε να το συζητήσουμε και στο περιοδικό μας και στα τμήματα του Όμιλου τώρα που οργανώνονται. Το κέρδος θα είναι τριπλό: «έκλυσιτικό», «διδασχικό», σχετικά με τις συνθέσεις και «αισθητικό».

Ούτε χρειάζεται κανείς δισταγμός, γιατί και τα θεατρικά βιβλία είναι τα πιδ φτηνά και τα πιδ εφχάριστα για να τα μελετήσει κανείς. Δεν χρειάζεται να

πιστέψει ο δάσκαλος πώς είναι μεγάλος παιδαγωγός για να ριχτεί στην άποτελεσματική δουλειά. Χωρίς να ξεχνάω καθόλου τι θα πεί επιστημονική κατάρτιση και φιλοσοφική μελέτη, νομίζω πώς το πιδ σπουδαίο είναι ή αγάπη που πρέπει να αιστάνεται κανείς, όταν λέει τη λέξη «παιδί». Μέσα στην τάξη τα παιδιά μοιάζουν με μια χούφτα σπάνια διαμάντια, που τα κοιτάζει ο χρυσοκός με την πιδ μεγάλη λαχτάρα και με την πιδ μεγάλη στοργή, κοπιάζοντας να τους βρει το πιδ κατάλληλο δέσιμο για να τα στείλει στον κόσμο ασφαλιμένα και αιώνια. Άς συλογιστεί καθένας τη ζωή τη δική του και τις πικρες του και να προσπαθήσει να δημιουργήσει μια ζωή για τους αγαπημένους μικρούς του αντίθετη με τη μάβρη τη δική του και να τους δώσει όλα τα χρήσιμα όπλα και να βρει κανείς τον πιδ καλό τρόπο να τους καλιεργήσει το μυαλό τους με τις συνθέσεις δεν είναι βέβαια μικρό κέρδος. Τη Λογοτεχνία της γλώσσας του, ένοείται, πρέπει να την ξέρει κανείς — άφτο είναι αναγκαία προϋπόθεση. Και μη μου πεί κανένας, αν έτυχε, κατά λάθος, ν' άκούσει πώς εγώ γράφω Λογοτεχνία, ότι άφτη με θερμαίνει για τέτιες δουλειές. Όχι πρώτα ή λατρεία στην έννοια «παιδί» και ύστερα τ' άλλα, που, όταν θέλει κανείς, είναι περισσότερο από εφκολα.

Και όταν το μελετήσουμε και δοΰμε τι μπορεί να γίνει, θα έχουμε πολλές εφκολίες, αν και έξω από το σχολείο θελήσουμε να προσφέρουμε στα παιδιά μας τις θεατρικές χαρές.

(άκολουθεί συνέχεια)

Γιάνης Σιδέρης

ΥΛΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ*

«Πρέπει στην κοινωνία μας να ύψωθεί ο δάσκαλος σε μια θέση, που δεν είχε ποτέ, που δεν έχει και που δε θα μπορέσει να έχει στην άστική κοινωνία».

Δένιν

Η ύλική και νομική θέση του δασκαλικού προσωπικού των λαϊκών σχολειών καλυτερέβει άνά-

* Ο ΝΕΟΣ ΔΡΟΜΟΣ άρχίζει από σήμερα μια σειρά από διαφωτιστικά άρθρα πάνω στη ξένη εκπαιδευτική κίνηση.—Θα προσπαθήσει έτσι να δώσει μια γενική εικόνα για την προσπάθεια, που γίνεται παντού για να καλυτερέψει ή παιδεία και ταφτόχρονα ή πνευματική και ύλική έξασφάλιση του κύριου έργατή της: του δασκάλου.

λογα με την προαγωγή της έθνικης οικονομίας στις σοβιετικές δημοκρατίες. Ένα κυβερνητικό διάταγμα όρίζει κάθε χρόνο το minimum του μιστού, που θα παίρνει ο δάσκαλος κι άφτο γράφεται στον προϋπολογισμό των έχτελεστικών έπιτροπών της χώρας ή της έπαρχίας.

Το minimum όρίζεται ανάλογα με την οικονομική έβημερία του τόπου και μεγαλώνει μαζί της. Άπό την άποψη άφτη οι διάφορες έπαρχίες χωρίστηκαν σε ζώνες, π.χ. στα 1925-1926, 1926-1927 και 1927-28 άφτο το minimum έδειξε τις άκόλουθες μεταβολές:

τὸν «Κύκλωπα» τοῦ Ἐβριπίδη στὴν ἔξοχη μετάφραση τοῦ Πάλλη. Ἐνα διήγημα, μὲ τὴν ἴδια ἀξία στὸ εἶδος του, θὰ ἔκανε πολὺ λιγότερη ἐντύπωση ἀπὸ τὸν «Κύκλωπα», ποὺ ἔφερε μέσα στὸ σχολεῖο ἐνθουσιασμοὺς καὶ τοὺς ἀνοίξε ἕνα δρόμο γιὰ καινούργιες συγκινήσεις, πολυτιμότερες γιὰ τὴ ζωὴ τους, μὲ τὴν ἰδέα πὼς ἡ αἰσθητικὴ συγκίνηση δὶν παίζει μικρὸ ρόλο στὴν πρόοδο τοῦ ἀνθρώπου. Διάβασα πάλλι, ὅταν ὁ λόγος τὸ ἔφερε, σὲ παιδιὰ τῆς Β'. Ἑλλην. τὴν Δ'. πράξη τοῦ «Ἐμπόρου τῆς Βενετίας», ἄλλο μεγαλοῦργημα τοῦ Πάλλη, ἀφοῦ ἔκανα μιὰ μικρὴ περιλήψη γιὰ τὰ προηγούμενα καὶ γιὰ τὰ κατοπινα. Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω πὼς ὁ Σάυλωκ, ἐκεῖ στὸ δικαστήριό συγκίνησε πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸν Κύκλωπα. Κι ὅταν μπόρεσα νὰ ἐτοιμάσω μιὰ παράσταση στὸ σχολεῖο μου μὲ τὴν πράξη ἀφτῆ τοῦ «Ἐμπόρου» καὶ μὲ μιὰ κωμωδία τοῦ Λάσκαρη, ἡ ἐφτυχία τῶν παιδιῶν τῆς ἐπαρχίας εἶχε κορυφωθεῖ, εἶχαν δεθεῖ πιὸ πολὺ μὲ τὸ Σχολεῖο καὶ ἦταν πιά σκλάβοι μου— ἂν μπορῶ νὰ τὸ πῶ ἀφτῶ!— Πλάι λοιπὸν μὲ τὴν αἰσθητικὴ χαρὰ εἶχαν πάθει καὶ μιὰ γοητεία, μιὰ ὑποβολή, ποὺ μὲ βοηθοῦσε καὶ μοῦ ἀνοίγε μ' ἐμὶ στοσύνη τὶς καρδιές τους— Ἐνα διήγημα γιὰ τὸ Βύρωνα τοῦ Καμπούρογλου. (Νεοελληνικὰ Παπαντωνίου, τόμος Β') καὶ ἕνα χριστουγενιάρικο διήγημα τοῦ Παπαδιαμάντη (Νεοελληνικὰ Κοντιόπουλου, τόμος Β') ποὺ τὰ παίζανε σὲ μιὰ ἐκδρομῆ, σκηνοθετώντας τα μαζί μου καὶ μοιράζοντας τοὺς ρόλους μαζί καὶ μὲ τὴ διδασκαλία τῆς «Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ» (Νεοελληνικὰ Παπαντωνίου, τόμος Γ'), ποὺ ἔφερε τὴν ἀνάγκη νὰ μιλήσουμε πιὸ πολὺ γιὰ θέατρο καὶ γιὰ θεατρικὰ ἔργα—μ' ἔπεισαν πὼς δὲν εἶχα κάνει ἀσκῆμα ποὺ ἔδωσα θάρρος στὶς μιμητικὲς τοὺς ὁρμές. Ἀφτὲς τὶς δοκιμὲς τὶς ἔκανα καὶ στὴν ἐπαρχία καὶ στὴν Ἀθήνα καὶ εἶδα πὼς καὶ οἱ ἐπαρχιώτες (1^ο καὶ 2^ο ἑλλην. σχολεῖα τῆς Θήβας) καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῆς συνοικίας (10^ο καὶ 13^ο ἑλλην. σχολεῖα) καὶ τῶν κέντρων (ἰδιωτικὲς παραδόσεις) πάντα δεχόντουσαν τὴ «θεατρικότητα» χαρούμενοι καὶ ὠφελῆμενοι.

Ἐχω δώσει ὅλη μου τὴν ψυχὴ στὸ νὰ κάνω μὲ τὰ παιδιὰ συνθέσεις καὶ ἐβλογῶ τὸ νομοθέτη, ποὺ ἔβαλε τέσσερις ὥρες τὰ Νέα ἑλληνικά, γιὰ τὸ ὅλοι οἱ σκεπτικισμοὶ σχετικὰ μὲ τὴ σημασία τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης γιὰ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς σβύνουν μπροστὰ στὸ ἰδανικὸ νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ μάθει τὸ παιδί νὰ μιλάει καὶ νὰ ἐκφράζει τὰ αἰσθήματα του ὅσο γίνεται πιὸ συνειδητά. Εἶναι μιὰ ὠφέλεια ποὺ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ τὴ δώσει τὸ Σχολεῖο. Τὸ σκέφτηκα πολὺ κι ὅταν τύχαινε στὴν ἐπαρχία νὰ εἶναι ἡμέρα

τοῦ «Ταμείου» ἡ ἡμέρα ποὺ εἶχα κάνει οὐνθεση, πῆγαινα νὰ πληρωθῶ χωρὶς τὴν ἰδέα πὼς εἶμαι χαραιομοφάης. Ἐνὸ δυὸ φορὲς ἔμεινα ἀπένταρος, γιὰ τὶ ντροπέμουνα νὰ παρουσιαστῶ στὸν ταμῖα, βγαίνοντας ἀπὸ τὴν Α' ἑλλην. ποὺ τὰ εἶχα ζαλίσει τὰ κακόμοιρα, ἔχτελώντας τὸ ἐγκληματικὸ Πρόγραμμα, ποὺ ὀρίζει νὰ μαθαίνουν παιδιὰ 10 χρονῶν τὴ γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας, καθὼς δὰ τὴ διδάσκουμε στὴ Μέση Παιδεία.

Προετοιμάζοντας λοιπὸν τὶς συνθέσεις ποὺ θὰ ἔγραφαν τὰ παιδιὰ, ὅταν ἦταν νὰ δώσω ἐγὼ τὸ θέμα, καὶ ζητώντας τὸ ἀπὸ τὴ γύρω τους ζωὴ καὶ ἀλλάζοντας το, ἂν τύχαινε μέσα στὴν τάξη κανένα ἐπεισόδιο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τὸ μεταχειριστῶ—εἶδα πὼς ὅλο τὴ χρόνον πῆγαινε βέβαια καλὰ—ὅσο μποροῦσε, καλὰ!—ἡ διηγηματικὴ σύνθεση, ἔβλεπα ὅμως πὼς θὰ ἐρχόταν πάντα κάποιος κόρος, βλαβερὸς βέβαια καὶ ἀχρηστος. Τὰ ἴδια θέματα λοιπὸν ἢ καὶ ἄλλα καινούργια προσπάθησα νὰ ὑποβάλω τὴν ἰδέα νὰ τὰ γράψουν διαλογικὰ, θεατρικὰ. Στηριγμένοι στὶς προηγούμενες ἐργασίες τοὺς ἔσπρωξα περισσότερο καὶ εἶδα τετράδια μὲ ὁμορφους διάλογους, ποὺ περιγράφανε ἕνα θέμα μὲ ἀκρίβεια καὶ μὲ σταθερότητα, ποὺ ἡ συνηθισμένη διηγηματικὴ σύνθεση δὲ μᾶς τὴν εἶχε δώσει. Ὡς ποὺ στὸ τέλος, ἀφοῦ εἶχαν κάνει κάμποσες τέτοιες συνθέσεις—λαβαίνω ἕνα χειρόγραφο πρόγραμμα γιὰ μιὰ θεατρικὴ παράσταση ποὺ θὰ τὴν ἔδινε ἕνας καινούργιος θίασος—ὥρα 2. 30, ὅπως στὸ Παρίσι—. Εἶσοδο μιὰ δραχμῆ. Τὰ ἔργα ἦταν τὸ «Πατρικὸ σπίτι» τοῦ Σ. Δάφνη καὶ ἕνα ἄλλο: «ἡ Ἀγωνία τῶν ἔξετάσεων», γραμμένο ἀπὸ μιὰν ὁμάδα τῆς 1^{ης} Ἑλληνικοῦ. Ὅταν πῆγα, βρέθηκα σ' ἕναν ἀχρωῶνα καλοσκοπισμένο, ποὺ εἶχε μιὰ σκηνὴ καθαρὴ καὶ ἀνετῆ· εἶχε καὶ ἀβλαία καὶ σκηνογραφίες ἀπὸ χαρτὶ τετρωμένο σὲ μεγάλα τελάρα. Πιένα μοναδική· ἦταν ὅλη ἡ γειτονιά καὶ οἱ γονιοὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐχτελεστῶν. Σ' ἕνα δέντρο ψηλὰ ἦταν καὶ ἕνα πολύχρωμο πρόγραμμα, ὀρθογώνιο καὶ μεγάλο—Στὰ παιδιὰ εἶχε φουντώσει ἡ ἀφτενέργεια καὶ πολλὲς τοὺς ὥρες εἶχαν ξεδέψει γιὰ μιὰ «δουλειὰ»· τὸ σχολεῖο εἶχε κάπως γίνει ζωὴ. Οἱ 60 δραχμὲς ποὺ εἰσπράξαν ἐξοδεφτήκανε γιὰ σκηνογραφίες καὶ γιὰ ν' ἀγοραστοῦν ἔργα. Ὑστερα βέβαια θὰ βαρεθῆκανε τὰ παιδιὰ· θ' ἀφήσανε καὶ τὰ θέατρα καὶ τὸ νὰ γράφουν ὁμαδικὰ ἔργα· μετατέθηκα καὶ δὲν ξέρω ὅμως ἔτσι θὰ γίνηκε. Εἶχαν συνηθίσει σ' ἀποτελέσματα τῆς συντροφικῆς δουλειᾶς. Ἀγρυπνα τὰ παρακολουθοῦσα, προσέχοντας μήπως γενηθεῖ μέσα τοὺς κανέναν ἐρασιτεχνισμὸς, ποὺ δὲν τὸν ἤθελα καθόλου. Δὲν σκόπεβα νὰ κάνω κανένα λόγιο, ἀλλὰ ἀνθρώπους, ποὺ νὰ ἔχουν

ὅτι τὸ πρόσωπο τοῦ «Υπουργοῦ τῆς Παιδείας», ὅπως καὶ ὄλων τῶν Υπουργῶν, καὶ ἀφτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ «ἐπερωτήσαντος» εἶναι ἀνύπαρχτο γιὰ τὸ δημόσιο βίωμα; Γιὰ τὸν ἀφτόν ὑπάρχει μόνον ὁ «Ἐλευθέριος Βενιζέλος» καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι εἶναι μαριονέτες πού τις διεφτύνει ἀπὸ τὰ κρυφὰ ἢ καὶ ἀπὸ τὰ φανερά κατὰ τὴν περίστασι. Δέφτερο ὅτι τὸ Κυβερνητικὸ πρόγραμμα δλόκληρο, ἄρα καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸ ἦταν γιὰ τὰ προεκλογικὰ συλαλητήρια καὶ ὄχι γιὰ τὴ Βουλὴ; ὅταν ἀφτὰ γίνονταν, ποῦ ἦταν «ὁ ἐπερωτήσας»;

* * *

Καὶ ὅμως ὁ Ἐλ. Βενιζέλος φροντίζει γιὰ τὴ Λαϊκὴ Παιδεία. Ἔτσι τοῦλάχιστο νομίζουν ἢ «Ἐστία» καὶ τὸ «Ἐλ. Βῆμα». Καὶ λένε: ἀπόδειξι τὸ ταξίδι του στὶς Σπέτσες. Τὸ ἐνδιαφέρο τοῦ πρώτου Πολίτη τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας! Καὶ μάλιστα, (ἄκουσον! ἄκουσον! ὅπως θὰ φώναζαν στὴν Ἀγγλικὴ Βουλὴ) ταξιδέβοντας συζήτησε μὲ τὸν Υπουργὸ τῆς Παιδείας γιὰ τὴν περιφρημ Μεταρρύθμισι! Ἔτσι λοιπὸν συνδυάστηκε τὸ τεργνὸ μὲ τὸ ὠφέλιμο καὶ στὸ γραφικὸ νησάκι δόθηκε ἢ ἀφορμὴ στὸν κ. Πρόεδρο νὰ σκορπίσει νέες ὑποσχέσεις. Θὰ ἔπρεπε ὅμως μὲ τὴν ἐφκαιρία ἀφτῆ νὰ ξεκαθαριστοῦν ὀρισμένα πράματα. Ἡ Σχολὴ τῶν Σπετσῶν, ὅπως καὶ τὸ Κολέγιο τοῦ Ψυχικοῦ δὲν πρόκειται νὰ λύσουν τὸ ἐκπαιδευτικὸ μας πρόβλημα. Ὅσοι μποροῦν νὰ πληρώσουν γιὰ τὰ παιδιὰ τους διδάχτρα πενήντα χιλιάδες δραχμὲς τὸν χρόνο, ἔχουν μόνον τὴν δυσκολία νὰ διαλέξουν τὸ σχολεῖο πού θὰ τὰ στείλουν. Κοίταξε καὶ τὰ γραφόμενα κάποιου μεγαλόσχημου παιδαγωγοῦ μας. Γι' ἀφτούς πρόβλημα δὲν ὑπάρχει. Ἡ ἴδρση λοιπὸν μιάς Σχολῆς σὺν τῶν Σπετσῶν εἶναι ἀσυγχώρητη σπατάλη καὶ δείχνει πόσο λείπει κάθε Κυβερνητικὸ πρόγραμμα γιὰ τὴ Λαϊκὴ Παιδεία. Γιὰ τὸ πῶς θὰ μποροῦσε νὰ ἀρνηθεῖ ὅτι ἀπὸ τὰ 25 ἑκατομύρια πού πετιοῦνται κεὶ γιὰ νὰ μαθαῖνουν γκόλφ καὶ τένη τὰ παιδιὰ τῶν νεοπλούτων μας, δὲ θὰ μπορούσαν νὰ οἰκονομηθοῦν τόσες ἀνοιχτὲς πληγὲς τῆς ἀνύπαρχτης οὐσιαστικῆς λαϊκῆς μας παιδείας;

* * *

Ἀπολαφστικὴ ἢ πρώτη συνεδρίασι τῆς Καινούργιας Βουλῆς. Ποτὲ δὲν φανερώθηκαν περισσότερο κούφιος ὄλες

οἱ θεωρίες τῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ Φιλελευθερισμοῦ.—Ταπεινώμα καὶ ξεφτέλιμα τῶν θεσμῶν ἦταν τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς.—Πρόστεσε ἀκόμα: ἔλειψη πολιτικοῦ θάρρους καὶ ἀληθινῆς ἀρετῆς σ' ὄλους ὄσοι θέλουν νὰ παρουσιάξονται ἡγέτες καὶ ρυθμιστὲς τῆς ζωῆς τοῦ δύστυχου ἀφτοῦ λαοῦ!

* * *

Στὴν ἴδια συνεδρίασι, μέσα στὰ πολλὰ σημειώθηκε καὶ ἢ ἀκόλουθη μεταβολὴ στὰ Κοινοβουλευτικὰ μας ἔθιμα. Στὶς πρωθυπουργικὲς δηλώσεις εἰπώθηκαν πολλὲς φορὲς οἱ φράσεις: «ἢ Κυβέρνησις μου» «οἱ Υπουργοὶ μου». Καθὼς ξέραμε οἱ φράσεις ἀφτὲς ἦταν συνηθισμένες στοὺς βασιλικούς λόγους. Οἱ πρωθυπουργοὶ ποτὲ δὲν μίλησαν ὡς τώρα ἔτσι. Μήπως τὸ πέρασμα ἀπὸ τὴ Ρώμη ἔχει καμία σχέση μὲ τὴν νέαν ἀφτῆ φρασεολογία; Ρωτάμε.

* * *

Τούρκικη Ἀναγέννησι καὶ Νεοελληνικὴ Ἐξυπνάδα: Στὴν Τουρκία γίνεται μιὰ τεράστια πνευματικὴ ἀναγέννησι. Ἀφτό, πού τόσο ἐπιφανειακὰ κρίνεται σὺν ἀλλαγὴ τοῦ Τούρκικου ἀλφάβητου μὲ τὸ λατινικὸ, εἶναι στὸ βάθος ἕνα βῆμα γιγαντιαῖο προσανατολισμοῦ στὴ σύγχρονη ζωὴ καὶ μιὰ καθαφτὸ βιολογικὴ ἀνανέωσι τοῦ τούρκικου λαοῦ. Ὅχι μόνον μπαίνουν μορφικὸ στὴν οἰκογένεια τῶν ἐβρωπαϊκῶν λαῶν, ὄχι μόνον εἰσάγουν τὴ φωνητικὴ ὀρθογραφία καὶ ἀπλοποιοῦν καταπληχτικὰ τὴ διδασκαλία τῆς γλώσσας τους καὶ χτυποῦν στὴ ρίζα τοῦ τὸν ἀναλφαβητισμὸ, μὰ καὶ λύνουν ὀριστικὰ τὸ γλωσσικὸ τους ζήτημα. Ἀφτό πού δὲν κατόρθωσε ἀκόμα νὰ λύσει ὁ περιοῦσιος ἑλληνικὸς λαός, Ἡ Ἀραβοπερσικὴ καθαρέβουσα τῶν Τούρκων καταλύθηκε. Ἡ γλώσσα τῆς «ἀγορᾶς» τῆς Κωνσταντινούπολης δίνει τὸν κανόνα γιὰ τὴν προφορὰ καὶ τὴ γραφὴ. Μὰ πού νὰ τὰ καταλάβουν ἀφτὰ οἱ ἔξυπνοι Ἕλληνες δημοσιογράφοι; Ἐνας ἀφ' ἀφτούς ἔκαμε καὶ χιοῦμορ. Πίστεβε λέει, πὼς τὸ «ἀμὰν γιαβροῦμ» προφέρεται τὸ ἴδιο καὶ μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν «ἀγορὰ» τῆς Πόλης. Ναί, βέβαια. Ἐνὼ στὴν Ἑλλάδα, πού ἀλιῶς μιλάει ἢ ἀγορὰ καὶ ἀλιῶς γράφει ὁ σοφὸς κοντυλοφύρος, ἔχομε τὴ δόξα τοῦ 55 ο) ἀναλφαβητισμοῦ.

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

Τὸ Θέατρο εἶναι ἀπὸ ὄλη τὴν ἄλλη Τέχνη ἔκεινο πού ταιριάζει πιὸ πολὺ μὲ τὸ χαρακτήρα τοῦ παιδιοῦ, πού αἰστάνεται τὴ ζωὴ σὺν παιχνιδι γεμάτο φῶς καὶ χαρὲς, κίνηση καὶ δράσι χωρὶς θεωρίες. Γι' ἀφτό καὶ τὸ σχολεῖο θὰ βρισκότανε πάρα πολὺ μέσα στὸν προορισμὸ του, ἂν προσπαθοῦσε νὰ δυναμώσει τὰ θεατρικὰ του ἔνστιχτα καὶ θὰ εἶχε μιὰ θετικὴν ἐπιτυχία, πού ἢ ὠφέλεια τῆς θὰ κρατοῦσε σὲ ὄλη τὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ. Κι ἀλήθεια, οἱ μεγάλοι τὴ θεατρικὴν ἀφταπάτη τὴ δέχονται πιὸ λιγοστεμένη, ἐνὼ τὰ παιδιὰ, μέσα στὶς πανηγυρικὲς ὄρες πού βλέπουν θέατρο, αἰστάνονται πιὸ γεμάτη τὴν καλλιτεχνικὴν ἠδονὴ καὶ τὴ δέχονται πιὸ βαθιά. Τὰ διηγῆματα καὶ τὰ ποι-

ήματα πού μαθαῖνουν τὰ παιδιὰ τοὺς εἶναι βαρετὰ λόγια μόνον τὶς περισσότερες φορὲς καὶ ἄδικα λαχωνιάζει κανεὶς νὰ βγάλει κάτι, πού νὰ τὸ νιώσουν καὶ νὰ τὸ χαροῦν. Μὲ τὸ θέατρο ὅμως γίνεται τὸ ἀντίθετο· ὁ διάλογος του φέρνει ὄ,τι ἔχομε νὰ δώσουμε πιὸ ἀπάνω, δίνει ἄμεσα τὴ συγκίνηση καὶ γενάει τὸ πιὸ θερμὸ ἐνδιαφέρο γιὰ τοὺς ἥρωες, πού τοὺς παρακολουθεῖ μὲ ὄλη του τὴν καρδιά—καὶ δὲ μᾶς νοιάζει βέβαια γιὰ τοὺς ἥρωες, ὄσο γιὰ τὸ τι θὰ πάρουν οἱ ψυχὲς τῶν παιδιῶν ἀπὸ τὶς πράξεις τους.

Εἶχα τὴν ἐφτυχί νὰ δῶ τὰ νεαρά τους πρόσωπα φλογισμένα ἀπὸ τὴν πιὸ ἔντονη ἐφχαρίστησι, ὅταν, κάνοντας δοκιμὴ, διάβασα σὲ παιδιὰ τῆς Α' ἑλληνικοῦ

Χρονιά	Για τους δασκάλους του I βαθμού (λαϊκό σχολείο)					Για τους δασκάλους του ανώτερου λαϊκού σχολείου				
	Ζώνες					Ζώνες				
	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V
1925 26	38	35	33	30	27	54	50	45	45	37
1926 27	44	41	37	35	32	65	60	55	50	45
1927 28	52	49	44	42	39	80	75	70	65	60

*Από τον πίνακα αυτό βλέπουμε πώς το minimum μεγαλώνει από χρονιά σε χρονιά κι ότι αύξησε πιά τώρα σχετικά με το σχολικό έτος 1925-1926 στις ακόλουθες αναλογίες :

Για τους δασκάλους του I βαθμού (λαϊκό σχολείο)	σύμφωνο με τις ζώνες				
	I	II	III	IV	V
	36ο	40ο	37ο	40ο	44ο

Για τους δασκάλους του ανώτερου λαϊκού σχολείου	σύμφωνο με τις ζώνες				
	I	II	III	IV	V
	32, 50ο	33, 30ο	35, 70ο	35, 30ο	38, 30ο

Διαπιστώνεται λοιπόν στα σχολεία του I βαθμού σχετικά με το minimum αύξηση από :

Επαρχίες	Ζώνες		
	I	II	III
1. Arkhangelsk	220ο	—	—
2. Moscou	17,40ο	—	—
3. Leningrad (πόλη)	15,50ο	—	—
4. Leningrad (επαρχία)	10,30ο	—	—
5. Stalingrad	—	—	90ο
6. Vladimír	—	80ο	—
7. Mourmansk	39ο	—	—

Για να πραγματοποιηθεί η απόφαση που πάρθηκε από το XIII πανρωσικό συνέδριο των Σοβιέτ, άπάνω σε πρόταση του Λουνατσάρσκη, του επίτροπου της δημόσιας παιδείας, η κεντρική εκτελεστική Επιτροπή και το Συμβούλιο των επιτρόπων του λαού της Σοβιετικής Ρωσίας ψήφισαν «να καθιερωθούν περιοδικά επιμίστια για τους δασκάλους που εργάζονται στα λαϊκά σχολεία και γενικά σ' όλα

τα σχολεία της κοινωνικής παιδείας» το διάταγμα αυτό πρόβλεπε :

Για περιοδικά επιμίστια, που να προσθέτονται στο βασικό μιστό κάθε φορά, που ο δάσκαλος θα συμπληρώνει μια περίοδο πεντάχρονης υπηρεσίας στα σχολεία, ως ένα ποσό από 4 επιμίστια.

Για να έχει κανείς δικαίωμα να γραφτεί σε μια από τις ομάδες «δοκίμων» πρέπει να έχει διδάξει τουλάχιστο 5 χρόνια κάτω από το σοβιετικό πολίτευμα.

Τα επιμίστια κανονίστηκαν έτσι :

1) Για τους δασκάλους των λαϊκών σχολείων που βγήκαν από ανώτερο σχολείο ή που συμπλήρωσαν τη μόρφωση τους σε ειδικό μέσο παιδαγωγικό ίδρυμα, 72 ρούβλια το χρόνο.

2) Για τους άλλους δασκάλους των λαϊκών σχολείων, 60 ρούβλια το χρόνο.

3) Για τους δασκάλους των ανώτερων λαϊκών σχολείων που πήραν ανώτερη μόρφωση, 150 ρούβλια το χρόνο.

4) Για τους άλλους δασκάλους των ανώτερων λαϊκών σχολείων, 100 ρούβλια το χρόνο.

Ο νόμος αυτός καλύτεράβει αισθητά την υλική θέση του δασκάλου και του δίνει τη βεβαιότητα πως μπορεί να αυξήσει το εισόδημα του ανάλογα με τη παιδαγωγική του προεξάσκηση.

Με όλη τη δύσκολη οικονομική κατάσταση, οι δάσκαλοι παίρνουν ειδική σύνταξη από 240 ρούβλια το χρόνο αφού υπηρετήσουν 25 χρόνια στο σχολείο.

*Έχουμε λόγους να πιστέψουμε πως το ποσό άφτης της σύνταξης θα μεγαλώνει με το οικονομικό επίπεδο του τόπου. Στην περίπτωση που ο συνταξιούχος επιθυμεί να εξακολουθήσει να διδάσκει παίρνει έχτος από το μιστό του και τη μισή του σύνταξη και μετά το θάνατο του τα πρόσωπα που συντηρούσε ωφελιούνται τη σύνταξη του. Η σύνταξη δεν βαρύνεται από κανένα φόρο.

*Έξω από τις συντάξεις που δίνονται για άστενεια ή έπειτα από έναν όρισμένο αριθμό χρονών υπηρεσίας, οι δάσκαλοι μπορούν, αν άποχτήσανε ειδικούς τίτλους στο διδαχτικό πεδίο, να πετύχουν συντάξεις προσωπικές που μεταβιβάζονται ύστερα από το θάνατο τους στις οικογένειες τους.

Στα 1926 δόθηκαν 173 τέτοιες συντάξεις σε δασκάλους. Έχτος από τη προοδευτική άφξηση του μιστού, τα περιοδικά επιμίστια και τις συντάξεις, οι δάσκαλοι στη Σοβιετική Ρωσία, άπολαβαίνουν, σχετικά με τις άλλες εργαζόμενες κατηγορίες, μια όλοκληρη σειρά από προνόμια. Οι δάσκαλοι των άγροτικών σχολείων έχουν κατοικία και θέρμανση δωρεάν ή

παίρνουν ἐπιμίστιο 10ο). Τὰ παιδιά τοῦ διδαχτικοῦ προσωπικοῦ μπαίνουν δωρεάν καὶ στὴν ἴδια σειρά μὲ τὰ παιδιά τῶν ἐργατῶν σὺν τὰ σχολικὰ ἰδρύματα ἀπ' τὸ μητρικὸ σχολεῖο ὡς τὰ ἀνώτερα. Οἱ δάσκαλοι τῶν ἀγροτικῶν σχολειῶν ἀπαλλάσσονται ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ὅσο διαρκεῖ ἡ παιδαγωγικὴ τους δράση. Ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία ὄχι μόνο ἀνέχεται νὰ διδάσκουνε μαζὺ οἱ σύζυγοι ἢ συγγενεῖς ἀλλὰ ἀπαγορεύει νὰ μετατεθῆ σὲ νέα θέση καὶ ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς σύζυγους χωρὶς τὴ συγκατάθεση τους. Ἡ διδασκαλία στὸ σοβιετικὸ σχολεῖο ἐργασίας ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν παιδαγωγὸ μόρφωση ὅσο τὸ δυνατὸ ἀνώτερη. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ διοργανώνονται καὶ στὸ κέντρο καὶ στὶς ἐπαρχίες μαθήματα καὶ διαλέξεις. Ὁ δάσκαλος διατηρεῖ τὴ θέση του καὶ τὸ μιστό του, ὅσο παρακολουθεῖ ἀφτὰ τὰ μαθήματα. Καμιά ἀπὸ τὶς ἐργαζόμενες κατηγορίες δὲν ἀπολαβαίνει στὴ σοβιετικὴ δημοκρατία τόσο μακρόχρονη ἄδεια ὅσο οἱ δάσκαλοι, πού ἔχουν καὶ τὶς δὶμηνες διακοπές. Ἡ σοβιετικὴ κυβέρνησις ὑποστηρίζει μὲ ἐντελῶς ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον τὴν ἐργασία τῆς δασκάλας-μητέρας, γι' ἀφτό, σύμφωνα μὲ τὶς κυβερνητικὰς κατεφθύνσεις, οἱ δάσκαλοι ἔχουν δικαίωμα νὰ μπάζουν τὰ παιδιά τους τὸ καλοκαίρι σὲ ἐξοχικὰ σχολεῖα, σανατόρια κλπ. ὥστε νὰ μπορέσουν καὶ ἀφτοὶ νὰ ἐπωφεληθῶν ἀπὸ τὶς διακοπές καὶ νὰ ἀναλάβουν. Ἡ ἔγκυα δασκάλα ἔχει δικαίωμα νὰ πάρει τετράμηνη ἄδεια ἔχτος ἀπὸ τὶς κανονικὰς διακοπές. Ὅσο διακοῦν οἱ διακοπές κανεῖς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλει στὸ δάσκαλο τεχνικὴ δουλειὰ ἢ δουλειὰ γραφείου πού βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὰ ἐπαγγελματικά του καθήκοντα. Μόνο τὰ τμήματα τῆς δημοσίας παιδείας μποροῦν νὰ τοὺς καλοῦνε, μέσα στὴν εἰδικότητα τους καὶ γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ σχολείου πού ἐργάζονται, σὲ ὀρισμένες ἐργασίες γιὰ νὰ καταρτίσουν σχολικὰ διαγράμματα καὶ προγράμματα, νὰ προετοιμάσουν τὰ σχετικὰ γιὰ τὴν ἀκόλουθη σχολικὴ περίοδο, ν' ἀκούσουν διαλέξεις πού συντελοῦνε στὴ ποιοτικὴ ἐξύψωση τους, νὰ οργανώσουν βραδιὰς καὶ τέλος γιὰ νὰ παίρνουν μέρος σὲ συγκεντρώσεις γονέων ἢ σὲ σχολικὰ συνέδρια.

Ἡ ἐργασία τοῦ παιδαγωγοῦ, ὅπως ἡ ἐργασία κάθε μιστωτοῦ ἐργάτη, κανονίζεται ἀπὸ τὸ κώδικα τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ἀπὸ τὶς διοικητικὰς διατάξεις, ἀπὸ τὶς προσαρτημένες ἐξηγήσεις καὶ ὁδηγίες καὶ ἀπὸ μιὰ σειρά συμφωνητικὰ, περιληπτικὰ συμβόλαια, κανονισμοὶ: ἀπὸ ἐσωτερικὰς διατάξεις, ἐγκυκλίους τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν δημοσία παιδεία κλπ.

Σύμφωνα μὲ τὸ συμβόλαιο τῆς ἐργασίας κανεῖς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μεταθέσει τὸν παιδαγωγὸ ἀπὸ

τὸ ἓνα σχολεῖο στὸ ἄλλο χωρὶς τὴ ρητὴ του συγκατάθεση. Ἐπειδὴ ἡ παιδαγωγικὴ ἐργασία ἀπαιτεῖ νὰ μελετηθῶν βαθεῖα οἱ οἰκονομικοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ ὅροι τοῦ τόπου καὶ ἐπειδὴ ὁ δάσκαλος στὰ μάτια τῶν μαθητῶν καὶ τῶν κατοίκων πρέπει νάχει κάποιον κύρος πού δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκτηθεῖ παρὰ μόνο μετὰ ἀπὸ μακρόχρονη διαμονὴ στὸ ἴδιο μέρος, ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ λαοῦ γιὰ τὴν δημόσια παιδεία ἀπαγόρευσε μὲ πολλὰς ἐγκυκλίους, γιὰ τὸ συμφέρον καὶ τοῦ σχολείου καὶ τοῦ διδαχτικοῦ προσωπικοῦ, νὰ μεταθέτῃ ἐπιπόλαια ἕνας παιδαγωγὸς ἀπὸ μιὰ θέση σὲ ἄλλη. Οἱ μεταβολές πρέπει νὰ εἶναι δικαιολογημένες καὶ νὰ γίνονται μόνο στὶς διακοπές. Γιὰ κάθε ἰδιαίτερη περίπτωση οἱ μεταβολές ἀπαιτοῦνε τὴ συγκατάθεση τοῦ ἐνδιαφερόμενου καὶ τὴ συναίνεση τοῦ Συνδικάτου ἐργατῶν παιδείας.

Σὲ περίπτωσι μεταθέσεως ἀπὸ μιὰ περιοχὴ σὲ ἄλλη, ὁ δάσκαλος ἔχει δικαίωμα σὲ ἀποζημίωση γιὰ ἔξοδα ταξιδιοῦ καὶ μεταφορᾶς ἀποσκευῶν, γιὰ ταξίδι πάνω ἀπὸ ἕξι ἡμέρες σὲ ὁδοπορικὰ ἴσα μὲ τὸ 1)24 τοῦ μηνιαίου μιστοῦ του καὶ σὲνα ἐφάπαξ βοήθημα ἴσο μὲ τὸ μηνιαῖο μιστὸ πού ἔπαιρνε στὴ θέση πού ἀφίνει. Ἐξω ἀπ' ἀφτὰ ὁ δάσκαλος παίρνει καὶ τὸ μιστό του ὅσο διαρκεῖ τὸ ἀπάνω ἀπὸ ἕξι ἡμέρες ταξίδι. Ἄν ταξιδέβει σὲ ὀρισμένες χῶρες περισσότερο ἀπὸ 1000 χιλ. μὲ τὸ σιδηρόδρομο ἢ 500 χιλ. μὲ τὰ ἄλλα μέσα συγκοινωνίας τὸ ποσοστὸ τῆς ἀποζημίωσης διπλασιάζεται.

Κάθε παραβάτης τῆς ἰσχύουσας νομοθεσίας γιὰ τὸ διορισμὸ, τὴν ἀπόλυση καὶ τὴν μετάθεση ἢ τὸ μιστὸ τοῦ διδαχτικοῦ προσωπικοῦ στὶς σοβιετικὰς δημοκρατίες, ἐνάγεται στὰ ποινικὰ δικαστήρια: τὰ δικαιώματα τῶν μελῶν τῆς παιδείας προστατεύονται ὄχι μόνο ἀπὸ τὰ Συνδικάτα ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα καὶ ἀπὸ τὴν δημόσια σοβιετικὴ γνώμη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁ «Νέος Δρόμος» ἀναγγέλλει ὅλα τὰ νέα βιβλία, πού ἓνα ἀντίτυπο τους στέλνεται στὰ γραφεῖα του (ὁδὸς Σταδίου 28).

Δ. Ἰωαννοπούλου : Παιδικὸ Θέατρο, Ἀθήνα (Βιβλιοθήκη τῆς «Ἐφημεριδούλας μας». Τυπογραφικὰ Καταστήματα Ἀλεξ. Μυράτ σ. 93 ὄρ. 15.

Jean Psichari: Un pays qui ne veut pas de sa langue. Paris. Mercure de France. 1928. σελ. 63.

Ἀθανασίου Ἀργυροπούλου : Κελαδήματα. Παιδαγωγικὰ ἄσματα. Ἀθήναι, Σιδέρης. 1928.

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΙΚΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ

Ἡ Στ'. γενική Συνέλευση τῆς Ὀμοσπονδίας τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Παιδείας, πού ἔγινε στήν Ἀθήνα τὸν περασμένο Ἰούλιο, πέρασε σχεδὸν ἀπαρατήρητη ἀπὸ τὸν ἐκπαιδευτικὸ κόσμο.

Προσπάθησε, βέβαια, ἡ Διοίκηση τῆς Ὀμοσπονδίας νὰ τῆς δώσει κάθε ἐπισημότητα. Ὑπουργικοὶ χαιρετισμοὶ ἀκούστηκαν, ἀνακοινωθέντα τῶν ἀποφάσεων τῆς δημοσιεφτήκανε στὸν ἡμερήσιο τύπο. Καὶ ὅμως μόνο τοὺς ἰδίους τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς δὲ στάθηκε ἰκανὴ νὰ συγκινήσει.

Ἀπὸ ἦταν φυσικό. Ἡ Διοίκηση τῆς Ὀμοσπονδίας κατάρτισε μιὰ μακρότατη ἡμερησία διάταξη μὲ θέματα σπουδαία, ὄρισε τὴν ἡμέρα τῆς Συνέλευσης καὶ περίμενε τὸν ἔρχομὸ τῶν ἀντιπροσώπων. Ἀπὸ ἦταν ὅλη ἡ ἐτοιμασία τοῦ Συνεδρίου! Μέσα στήν πλούσιαν ἀπὸ τὴν ἡμερησία διάταξη ὑπῆρχαν ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴ Διοίκηση τῆς Παιδείας, μὲ τὴν ὀργάνωση τῶν Σχολείων, μὲ τὰ σωματειακὰ δικαιώματα τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν. Καὶ ὅμως πάνω στὰ σημαντικὰ ἀπὸ τὰ ζητήματα ἡ Διοίκηση τῆς Ὀμοσπονδίας κάλεσε τοὺς ἀντιπροσώπους νὰ συζητήσουνε, χωρὶς καμιὰ προηγουμένη ἰδεολογικὴ ζύμωση. Καὶ τὸ σπουδαιότερο, οὔτε ἡ ἴδια ἡ Διοίκηση δὲν εἶχε συζητήσει τὰ θέματα ἀπὸ τὰ. Καμιὰ εἰσήγηση δική της δὲ μπόρεσε νὰ παρουσιάσει. Ἀνέτοιμη, ἀμελέτητη, ἀνίδη περίμενε νὰ φωτιστεῖ ἀπὸ τὴ Συνέλευση, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ Συνέλευση ἦρθε νὰ φωτιστεῖ ἀπὸ τὴ Διοίκηση. Ἔτσι, ψάχνοντας στὰ σκοτεινὰ, τὸ ἄψυχο καὶ ἀπογοητευτικὸ ἀπὸ τὸ Σῶμα ἔβγαλε μερικὲς ἐμπειρικὲς ἀποφάσεις χωρὶς καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους πού τις ψηφίσανε νάχουνε καμιὰ σοβαρὰ ἐχτίμηση σ' ἀφῆτες. Καὶ ἀναρωτιέται κανεὶς, ἂν ἄξιζε τὸν κόπο νὰ ξεοδεφτοῦνε χρήματα καὶ νὰ κουραστοῦν ἄνθρωποι γιὰ νὰ δεῖξουνε τὴν πνευματικὴ ἀπὸ τὴ φτώχεια. Ἐχτὸς ἂν ὁ μόνος σκοπὸς τῆς Συνέ-

λευσης ἀπὸ τῆς ἦταν νὰ ξαναεκλεχτοῦν ὀρισμένα πρόσωπα στὴ Διοίκηση.

Καὶ ὅμως. Ἡ φετεινὴ Συνέλευση σημείωσε ἓνα σταθμὸ στὴ ζωὴ τῆς Ὀμοσπονδίας. Γιατὶ ἔδωσε τὴν ἐφκαιρία νὰ φανερωθεῖ γιὰ πρώτη φορὰ μιὰ ἰδεολογικὴ ὁμάδα μὲ ὀρισμένο πρόγραμμα μέσα στήν Ὀμοσπονδία. Ἡ ὁμάδα ἀπὸ τὴν ἐπιβίωση στὸ Σύνδεσμο Ἀττικῆς. Παράσυρε τὸ Σύνδεσμο σὲ ἰδεολογικὴ συζήτηση. Εἰσηγήθηκε καὶ ἀνάπτυξε προτάσεις ὀρισμένες γιὰ τὴ Διοίκηση τῆς Παιδείας καὶ γιὰ τὴν ὀργάνωση τῶν σχολείων. Οἱ προτάσεις ἀφῆτες, πού ὑπόβαλε ὁ κ. Χωραφάς, στηριγμένες πάνω στὶς σύγχρονες βάσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας, ἀντιμετωπίστηκαν ἀπὸ τὴν ἀντίδραση μὲ προχειρολογήματα, γενήματα ἀμάθειας ἢ ἐμπάθειας. Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ὁ Σύνδεσμος Ἀττικῆς βρέθηκε μπροστὰ σὲ μιὰ σοβαρὴ ἰδεολογικὴ συζήτηση. Ἡ ἀντίδραση φρούαξε. Μεταχειρίστηκε ὅλα τὰ θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα—δυστυχῶς—ἀκόμα μέσα γιὰ νὰ σταματήσει τὴ συζήτηση. Καὶ ὅταν εἶδε πὼς οἱ προτάσεις ἀφῆτες ἔγινον δεχτὲς ἀπὸ τὴν πλειοψηφία, δὲ δίστασε ἡ ἀντίδραση νὰ μεταχειριστεῖ καὶ ἄλλα ἀκόμα «τεχνικὰ» μέσα, πού εἶχαν ἀποτέλεσμα νὰ βγοῦν ἀντιπρόσωποι δικοὺς τους. Ἔτσι, ἡ Συνέλευση συγκροτήθηκε σὰν ἓνα στενὸ οἰκογενειακὸ συμβούλιο, πού ἦρθε νὰ χειροκροτήσει τὰ μέλη τῆς Διοικήσεως. Οἱ ἀπόψεις, πού γιὰ πρώτη φορὰ ἀκούστηκαν στὸ Σύνδεσμο Ἀττικῆς δὲ στάθηκε δυνατό νάκουστοῦνε στὸ κυρίαρχο σῶμα τῆς Ὀμοσπονδίας. Ἀδιάφορο. Τὸ πρῶτο βῆμα ἔγινε. Ὁ δρόμος ἀνοίχτηκε. Θὰ τὸν ἐξακολογήσουνε μὲ θάρρος ἐκεῖνοι πού μπόρεσαν νὰ τὸν ἀνοίξουν.

Στὸ ἐρχόμενο φύλο θὰ δημοσιέψουμε τίς προτάσεις πού ὑποβλήθηκαν ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν καθηγητῶν στὸ Σύνδεσμο Ἀττικῆς καὶ τίς σπουδαιότερες ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου.

Ἡ ΖΩΗ ΚΑΙ Ἡ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΑΘΗΝΑΣ

Τὴν Δεφτέρα, 29 τοῦ Ὀκτώβρη, ἔγινε στήν αἴθουσα τῆς Ἐταιρίας τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν ἡ πρώτη ταχτικὴ Συνέλευση τοῦ τμήματος. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ σύντομη Εἰσήγηση τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τῆς Δ. Ε. τοῦ Ε. Ο. ἡ Συνέλευση ἔκαμε τίς ἀρχαιρεσίες γιὰ νὰ ὀργανωθεῖ ἡ Διοίκηση τοῦ τμήματος. Τὸ χειμωνιάτικο πρόγραμμα ἐργασίας τοῦ τμήματος θὰ τὸ ἀνακοινώσουμε στὸ ἐρχόμενο φύλο μας.

Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΑΣ

Πὼς βγαίνει ὁ ΝΕΟΣ ΔΡΟΜΟΣ; Ὁ τρόπος δὲν εἶναι μυστικός. Τὸν βγάζει ὁ Συνεταιρισμὸς ΝΕΑ ΖΩΗ, πού

ἰδρύθηκε μὲ τὴν ἐγκριση τῆς Δ. Ε. τοῦ Ε. Ο. ἀπὸ Μέλῃ τοῦ Σωματείου.—Σήμερα στὸν ἐκδοτικὸν ἀπὸ Συνεταιρισμὸ συμμετέχουν σχεδὸν 60 μέλη τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου καὶ τὸ Κεφάλαιο του ἔφτασε τίς εἴκοσι χιλιάδες δραχμὲς. Εἶναι ὀργανισμὸς ἀνεξάρτητος, ἀναγνωρισμένος ἐπίσημος, καὶ ἡ συνεταιρικὴ μερίδα εἶναι Δρ. ἑκατό. Ὁ προορισμὸς του δὲν πρόκειται νὰ σταματήσει μὲ τὴν ἐκδοση τοῦ ΝΕΟΥ ΔΡΟΜΟΥ.—Θὰ κάμει καὶ ἄλλες ἐκδόσεις, βιβλία, φυλλάδια. ἢ ὅτι ἄλλο παρόμοιο. Ὅμως γιὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν ἀπὸ τὰ, καὶ γιὰ προκόψει καὶ ὁ ΝΕΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ἔχει ἀνάγκη καὶ ἀπὸ ἄλλους συνεταιρισμοὺς. Γι' ἀπὸ ἀπὸ τὰ 250 σημερινὰ μέλη τοῦ Ε. Ο. δὲν πρέπει νὰ μείνει ἓνα πού νὰ μὴ τὸν ἐνισχύσει. Εἶναι χρέος μας νὰ ζήσει καὶ νὰ προκόψει ὁ ἐκδοτικὸς Συνεταιρισμὸς μας.